Šeferisová Loudová, Michaela

Obnovený Stern - objevený Sebastini? : k autorství fresek v minoritském kostele v Krnově

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. F, Řada uměnovědná. 2006, vol. 55, iss. F50, pp. [97]-116

ISBN 80-210-4186-2
ISSN 1211-7390

Stable URL (handle): https://hdl.handle.net/11222.digilib/110443
Access Date: 02. 12. 2024
Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

MUNI ARTS Masarykova univerzita Filozofická fakulta

Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University
digilib.phil.muni.cz

OPUSCULA HISTORIAE ARTIUM
STUDIA MINORA FACULTATIS PHILOSOPHICAE UNIVERSITATIS BRUNENSIS
F 50, 2006

MICHAELA ŠEFERISOVÁ LOUDOVÁ

OBNOVENÝ STERN – OBJEVENÝ SEBASTINI?
K autorství fresek v minoritském kostele v Krnově*

Malířská výzdoba minoritského kostela Narození P. Marie v Krnově byla vždy spojována se jménem Josefa Sterna (1716–1775). Tento malíř štýrského původu se po svém příchodu na Moravu kolem roku 1750 stal nejvýraznější malířskou osobností druhé poloviny 18. století působící v moravském prostředí, a to zejména díky svému vzdělání a schopnostem na poli freskové malby.[1] Většina jeho dosud známých děl, zahrnující vedle nástěnných maleb také oltářní a závěsné obrazy, se nachází na Moravě; svá díla dodával Josef Stern rovněž do kostelů v Čechách a v někdejším rakouském Slezsku.[2]

---

* Studie vznikla v rámci výzkumného záměru Filozofické fakulty Masarykovy univerzity MSM0021622426 – *Výzkumné středisko pro dějiny střední Moravy: prameny, země, kultura*.

1 K životu a dílu Josefu Sterna srov. zejména Ivo Krsek, in: Ivo Krsek – Zdeněk Kudělka – Miloš Stehlík – Josef Válka, *Umění baroka na Moravě a ve Slezsku*, Praha 1996, s. 141–142. – Michaela Loudová, *Malíř Josef Stern (1716–1775)*, magisterská diplomová práce FF MU v Brně, Brno 2000. – eadem, „Hortus episcopi debet esse sacra biblia." Knihovní sály zámku v Kroměříži – příspěvek k ikonografii maleb Josefa Sterna, *Opuscula Historiae Artium* LII, 2003, F 47, s. 15–44.

2 Z díla Josefa Sterna se na tomto teritoriu dochoval oltářní obraz *Sv. Jan Nepomucký a Jan Sarkander uctívají P. Marii Pomocnou* ve Staré Vsi u Bílovce. Z pramenů jsme informováni o existenci oltářního obrazu *Immaculata* (původně Opava, františkánský kostel sv. Barbory), za nějž v roce 1761 malíř obdržel 80 zl.; viz Marie Schenková, in: Marie Schenková – Jaromír Olšovský, *Barokní malířství a sochařství v západní části českého Slezska*, Opava 2001, s. 16–17, s. 69, č. kat. M. 34.1., s. 70, č. kat. M. 34.2., s. 100, č. kat. M. 34.3. – Loudová 2000 (pozn. 1), s. 118–120. V roce 1769 Stern namaloval obrazy sv. Josefa a P. Marie pro farní kostel v Ochabech, které byly zničeny za druhé světové války. Obrazy *Ecce homo, Sv. Jan Nepomucký* a *Vyučování P. Marie* v poutním kostele sv. Ignáce v Borové byly označeny za blízké Sternovu obrazu *Sv. Jan Nepomucký a Jan Sarkander uctívají P. Marii Pomocnou* ve Staré Vsi u Bílovce; viz Marie Schenková, in: Marie Schenková – Jaromír Olšovský, *Barokní malířství a sochařství ve východní části českého Slezska*, Opava 2004, s. 18, 19.
Ke Sternovu oeuvru jsou dále řazena oltářní plátna *Stigmatizace sv. Františka z Assisi* a *Sv. Petr z Alkantary* v kostele sv. Jana a Pavla v Místku a *Pád andělů* v zámecké kapli v Kravařích; viz Bohumil Samek, *Umělecké památky Moravy a Slezska* II, Praha 1999, s. 199. – Loudová 2000 (pozn. 1), s. 125, pozn. 401. Sternovi byl mylně připsán také obraz *Růžencová P. Marie* v kostele sv. Jana a Pavla v Místku, který je však dílem Felixe Ivo Leichera; viz Marie Schen-

Malby v krnovském kostele minoritů, pokrývající klenby a stěny chrámového interiéru, jsou pokládány za prozatím jedinou známou Sternovu nástěnnou malbu na území Slezska. O autorství a dataci maleb v presbytáři kostela není pochyb, neboť centrální obraz celého výzdobného programu se scénou *Narození P. Marie* [*obr. 1–3*] je signován *Josephus Stern pinx*[*it*]. Tato část výzdoby byla dokončena v roce 1766, jak dokládá letopočet, který malíř připojil ke svému jménu. Na základě toho bylo Sternovo autorství vztaženo na celou freskovou výzdobu kostela, která byla v souladu s datem v presbytáři vročena do šedesátých let 18. století. V souvislosti s těmito malbami získal Josef Stern od krnovských minoritů zřejmě také objednávku na oltářní obrazy, o nichž nás velmi kuse informuje ve svém díle o dějinách umění na Moravě z počátku 19. století Jan Petr Cerroni.[3] O jejich počtu, případně námětech však nemáme žádné zprávy, obrazy s největší pravděpodobností shořely při velkém požáru kláštera v roce 1779.[4]

Působení Sternova ateliéru v Krnově relativně spolehlivě dokládá zápis v dnes ztracené kronice kláštera, který k roku 1766 stručně sděluje, že „*kostel byl vymalován al fresco Josefem Sternem*“.[5] Objednávka malířských prací zřejmě navazovala na přestavbu kostela a konventních budov, jež skončila roku 1739, a během níž byl středověký klášterní areál upraven do dnešní barokní podoby.[6] V souvislosti se stavebním podnikáním v konventu a v areálu poutního kostela na Cvilíně, který krnovští minorité spravovali, uveřejnil v roce 1957 Josef Svátek překlad archivních záznamů s důležitými informacemi o vzniku maleb v minoritském kostele v Krnově.[7] První zpráva, datovaná 29. září 1765, uvádí, že „*dolní*

---

ková, in: Milan Myška – Lumír Dokoupil (ed.), *Biografický slovník Slezska a Severní Moravy*, sešit 9, Ostrava 1997, s. 99.

3 Viz Jan Petr Cerroni, *Skitze einer Geschichte der bildenden Künste in Mähren und österr. Schlesien I–III*, Brünn 1807, Moravský zemský archiv Brno, fond G 12 – Sbírka Cerroniho, sign. I–34, fol. 282 („*in der Minoritenkirche zu Jagerndorf in Schlesien Altarblater*“); viz též I–32, fol. 266.

4 Srov. Gregor Wolny, *Kirchliche Topographie von Mähren*, *Olmützer Erzdiöcese*, IV. Bd., Brünn 1862, s. 361 (zmiňuje pět oltářů). – Polykarp (Jan Kukla, farář v Chotěšicích u Dymokur v Čechách), *Dějiny klášterů sv. Otce Františka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, Krnov 1889, s. 118 (uvádí osm oltářů). V současnosti je v kostele umístěno pět oltářů, včetně hlavního oltáře; pouze jeden z oltářních obrazů je autorsky určen (*Sv. Jan Nepomucký* Ignáce Günthera), ostatní jsou anonymní; viz Samek 1999 (pozn. 2), s. 212. – Schenková 2001 (pozn. 2), s. 82, č. kat. M. 11.13., s. 111, č. kat. M. 76.1., M. 76.2., M. 76.3.

5 Viz opis P. Wolfganga Kleina v dopise E. W. Braunovi z 15. dubna 1943 („*wurde die Kirche von Josef Stern al Fresco gemalt*“), in: Slezské zemské muzeum Opava, uměleckohistorické odd., Braunův archiv, kart. 157.

6 Ke stavebním dějinám kláštera viz Dalibor Prix, Příspěvek ke středověkým dějinám minoritského kláštera v Krnově, *Časopis Slezského zemského muzea – B* XXXXII, 1993, s. 97–110. – Samek 1999 (pozn. 2), s. 209. – Dalibor Prix, in: Dušan Foltýn a kol., *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*, Praha 2005, s. 375–380. – Josef Svátek, Ke stavebnímu vývoji minoritského konventu v Krnově v 18. stol., *Krnovsko. Vlastivědný zpravodaj* I, 1957, č. 2, 1957, s. 10–11. – idem, Krnovský minorita Mikuláš z Kozlí a jeho vědecké dílo, *Časopis Matice moravské* CIX, 1990, s. 235–253 (s další literaturou).

7 Svátek 1957 (pozn. 6), s. 11. Původ pramenů a místo jejich uložení však autor bohužel neuvedl.

kostel [tj. kostel minoritů v Krnově] *byl vybílen, presbytář vymalován*".[8] To by znamenalo, že by Josef Stern musel na malbách presbytáře pracovat již v létě a začátkem podzimu roku 1765. Z formulace záznamu (není-li zkreslena překladem Josefa Svátka) vyplývá, že tehdy byly malby již dokončeny, a to navzdory Sternově dataci na scéně Narození P. Marie, která jednoznačně udává jako termín dokončení malířských prací až rok 1766. Druhý záznam, který nese datum 3. května 1767, konstatuje, že „*kostel a konvent nabyly krásného vzhledu, zejména když byl presbytář zcela nedávno restaurován a jeho klenba vyzdobena malbami a když byly pořízeny nové oltáře,* [...]."[9] Tato zpráva koresponduje s již uvedenými fakty, odpovídá letopočtu 1766 v malířově signatuře, a zároveň naznačuje možnost objednávky oltářních obrazů, pravděpodobně v brněnské dílně Josefa Sterna. Ve světle této zprávy, jež pravděpodobně pochází ze stejného pramene a snad i od stejného pisatele, se poněkud mění výpověď prvního záznamu. Starší zpráva z konce září roku 1765 totiž popisuje malířské práce jinak než pozdější záznam z roku 1767. Zatímco podle staršího záznamu byl „*presbytář vymalován*", mladší zpráva mluví o výzdobě klenby malbami, zřejmě o umělecké výzdobě v podobě nástěnných maleb. První zpráva se tedy zřejmě týká přípravných prací v chrámu – prostého řemeslného vymalování presbytáře, druhá informuje o freskové výzdobě na jeho klenbě.[10] V Cerroniho výčtu prací Josefa Sterna pro krnovské minority jsou vedle oltářních obrazů dále uvedeny pouze fresky v presbytáři.[11] Toto výslovné vymezení Sternových prací v Krnově, potvrzené prameny publikovanými Josefem Svátkem a uměleckohistorickou literaturou dosud nezaznamenané, naznačuje, že ostatní malby chrámového interiéru nejsou dílem Josefa Sterna. Nevychází-li Cerroniho konstatování z pramenů, zakládá se pouze na malířově signatuře na klenbě presbytáře, z čehož však Cerroni nevyvozuje Sternovo autorství další chrámové výzdoby. Můžeme se tedy domnívat, že rozdíl mezi malbami presbytáře a lodí kostela, který později setřely přemalby a poškození, byl na konci 18. století ještě natolik zřetelný, že nebylo pochyb o účasti více malířů. V polovině 19. století výzdobu minoritského kostela v Krnově zhodnotil topograf Gregor Wolny. Zatímco o Sternově fresce v presbytáři se vyjádřil pochvalně, výzdobu celého chrámového interiéru neposuzoval příliš kladně. Jeho poznámka („[...] *soll groß, aber düßter und mit Verzierungen überladen sein*") se nejspíše vztahovala k malbám na klenbách a stěnách chrámových lodí, které na pozadí malované iluzivní architektury představují nepřehledné množství světeckých a andělských postav s atributy, doprovázené dekorativními vázami a girlandami, a mohou jistě vzbuzovat dojem „přeplněnosti". [12] Uvedené názory nepředstavují sice pádné argumenty pro vyvrácení Sternova autorství maleb

---

8 Ibidem.

9 Ibidem.

10 V tomto smyslu interpretoval oba záznamy také Prix 2005 (pozn. 6), s. 379; ve shodě se starší literaturou však přisuzuje Sternovi i freskovou výzdobu hlavní lodi a bočních lodí v chrámu.

11 Cerroni (pozn. 3) I–34, fol. 283 („*Das Presbiterium der Minoritenkirche in Jägerndorf in fresco*"); viz též I–32, fol. 266.

12 Wolny (pozn. 4), s. 361.

v lodích krnovského kostela, nicméně však mnohé naznačují a mohou podpořit naši domněnku o dvou (nebo více) rozdílných malířských stylech uplatněných v chrámu a časovém odstupu mezi nimi.

Malby na klenbách i stěnách kostela byly donedávna ukryty pod vrstvou přemaleb a nečistot, které zcela proměnily původní vyznění chrámového interiéru. Skutečnost, že tato monumentální fresková realizace není dílem jednoho malíře, tedy Josefa Sterna, ani výsledkem jedné objednávky, přesvědčivě prokázaly až výsledky současného restaurování maleb, započatého na podzim 1998 restaurátory, akademickými malíři Romanou Balcarovou, Yvonou Ďuranovou a Peterem Stirberem. Rozhodujícím impulsem pro zahájení obnovy poškozených maleb se stal havarijní stav kostela po povodních roku 1997.[13] Odstranění novodobých přemaleb[14] obnovilo původní barevnou znělost a rokokovou lehkost Sternových maleb v presbytáři a zvýraznilo jejich stylovou odlišnost oproti ostatní malířské výzdobě chrámového interiéru.[15]

Kdo však byl oním druhým, prozatím anonymním malířem, který se podílel na dotvoření malířské výzdoby na klenbách a stěnách hlavní i obou bočních lodí kostela krnovských minoritů? Autorství Josefa Sterna lze na základě formálního a stylového rozboru vyloučit, rovněž dataci vzniku maleb do šedesátých let 18. století, jež byla dosud ve spojení se Sternovým autorstvím běžně uváděna, je třeba korigovat, a vročení maleb posunout až k přelomu sedmdesátých a osmdesátých let 18. století. Výrazně dekorativní charakter maleb, projevující se zejména členitým architektonickým pozadím figurálních výjevů, rostlinnými a přírodními motivy a bohatě utvářeným iluzivním štukem s andílky a pestrými květinami, vzdaluje tuto malířskou výzdobu velkolepému pojetí barokního stylu první poloviny 18. století, a vytváří z prostoru chrámu intimně laděný rokokový interiér pozdního 18. století. [*obr. 4*] Rokoková je i barevnost fresek, pastelo-

---

13 V letech 1998–1999 byly restaurovány malby bočních lodí, 2000–2003 malby na klenbě a stěnách hlavní lodi. Od roku 2004 probíhají restaurátorské práce v presbytáři.

14 Doloženy jsou dva restaurátorské zásahy. Autorem staršího z nich byl pražský malíř František Duchoslav, který roku 1886 za 540 zl. provedl opravu maleb za účasti krnovského malíře Raidy (odměna 535 zl.). Viz výpisy z kroniky minoritského kláštera, in: Slezské zemské muzeum Opava, uměleckohistorické odd., Braunův archiv, kart. 157. Duchoslav v presbytáři svou signaturu sebevědomě umístil hned pod Sternovo jméno. Jména obou malířů a letopočet 1886 se nacházejí také na klenebním oblouku mezi hudební kruchtou a jižní boční lodí. – Druhá oprava byla uskutečněna v roce 1909, kdy byly „*die alten Wandmalereien nicht nur gereinigt, sondern auch aufgefrischt*“; viz *Mitteilungen der k. k. Zentral-Komission für Erforschung und Erhaltung der kunst- und historischen Denkmale*, III. Folge, VIII., sl. 505.

15 Provedená restaurace navíc umožnila nově vyložit ikonografický program malířské výzdoby kostela, jenž byl dříve kvůli špatnému stavu fresek jen velmi obtížně čitelný. Jeho rekonstrukce bude zveřejněna v samostatném příspěvku v příštím čísle tohoto časopisu. Osou programu jsou scény ze života P. Marie: *Narození P. Marie* na klenbě presbytáře, *Uvedení P. Marie do chrámu, Navštívení* a *Nanebevzetí P. Marie* na klenbě hlavní lodi, na něž tématicky navazují mariánské symboly nesené dvojicemi andělů a na stěnách lodi dalších šest scén z Mariina života. Na klenbách a stěnách bočních lodí program pokračuje starozákonními mariánskými předobrazy.

vé prosvětlené tóny jemných žlutí, modří a červení, doplněné tu a tam zelenou, a kombinované do rafinovaných odstínů fialových, růžových a hnědých navozují dojem lehkosti a malebnosti. Svižnost malířských dekorací však poněkud ochromuje rozlehlost a poměrná tmavost kostela daná jeho původní gotickou dispozicí. Zdrobnění tvaru a zapojení množství detailů ukazuje, že malíř nedbal divákova značného odstupu a vybavil scény podrobnostmi závěsného obrazu, jež se mu staly důležitější než vlastní obsah scén. Důraz je kladen na formu, nikoliv na smysl výjevů, které jsou oproti barokní vážnosti překládány do „*hravých, lyrických, někdy až idylických poloh*".[16] [*obr. 5–7*]

Sledujeme-li umělecké dění v krnovském minoritském klášteře po odchodu Josefa Sterna v roce 1766, poté co vyzdobil klenbu presbytáře konventního kostela, nacházíme první zmínku o dalších malířských pracích v účetní knize konventu z let 1779 až 1809. K 30. prosinci 1780 byl do knihy zanesen záznam o vymalování refektáře: „*hr. Sebastini als Mahler vor das ausmahlen des Refectorii 30 fl.*"[17] Ze zápisu se dozvídáme, že v roce 1780 pracoval na výzdobě refektáře malíř Sebastini, tedy František Antonín Šebesta-Sebastini (1724–1789), umělecky nepříliš zdatný, ale jistě pozoruhodný freskař a malíř olejových obrazů působící ve druhé polovině 18. století na střední a severní Moravě, v Horním Slezsku a příležitostně také ve východních Čechách.[18] Práce v refektáři nepochybně souvisely s obnovou kláštera po ničivém požáru, který vypukl v klášteře 1. dubna 1779 za obsazení města pruským vojskem, poškodil konventní budovy i chrám a zachvátil také další stavby v Krnově.[19] V lednu 1781 byl pořízen další zápis, týkající se maleb prováděných v klášteře. Zpráva v účetní knize vedené pro nedaleký pout-

---

16 Ivo Krsek, Cyklus fresek v minoritském kostele v Krnově, *Slezský sborník* 49, 1951, s. 80.

17 Slezský zemský archiv v Opavě, fond 194 Minorité v Krnově, kniha č. 59 – Účetní kniha konventu 1779–1809, sign. VI/5, fol. 24. Pramen cituje Bohumír Indra, Krnovští malíři od počátku 17. do konce 18. století, *Časopis Slezského muzea – B* XXX, 1981, s. 262, pozn. 53.

18 Nejnovější literatura se kloní k názoru, že Šebesta-Sebastini není autorem maleb v refektáři, ale že zde pracoval jako restaurátor; viz Schenková 2001 (pozn. 2), s. 18, pozn. 32. Základním uměleckohistorickým dílem o Sebastinim stále zůstává monografie Iva Krska, *F. A. Sebastini. Jeho malířské dílo na našem území*, Olomouc 1956. Jeho dílem se zabýval i později, viz např. Ivo Krsek, Malířství pozdního baroka na Moravě, in: *Dějiny českého výtvarného umění II/2. Od počátku renesance do závěru baroka*, Praha 1989, s. 808–809, s. 811–812. – Krsek (pozn. 1), s. 144–145. V obou dílech uvedena starší literatura. Zásadní monografii napsal rovněž polský historik umění Ignacy Płazak, *Działalność artystyczna Franciszka Antoniego Sebastiniego na Górnym Śląsku*, Bytom 1967. Nejnověji srov. Jerzy Gorzelik, Franz Anton Sebastini – zbiorowy bohater sztuki górnośląskiej, in: Andrzej Kozieł – Blata Lejman (ed.), *Willmann i inni. Malarstwo, rysunek i grafika na Śląsku i w krajach ościennych w XVII i XVIII wieku. Willmann & Others. Painting, Drawing and Graphic Art in Silesia and Neighbouring Countries in the Seventeenth and Eighteenth Centuries*, Wrocław 2002, s. 262–269 (zde komentovaný přehled starší literatury). K Sebastiniho činnosti ve východních Čechách (*Křížové cesty* ve farních kostelech v Loučkách u Železného Brodu a ve Fořtu; viz Petr Arijčuk, Neznámá díla Johanna Wenzela Bergla ve východních Čechách, *Opuscula Historiae Artium* F 44, 2000, s. 38.

19 Podrobnosti o požáru přináší Ernst Königer, Das Schicksal Jägerndorfs während des bayerischen Erbfolgekrieges 1778–1779, *Zeitschrift für Geschichte und Kulturgeschichte Schlesiens* XVI, 1921, s. 48–53.

ní kostel na Cvilíně, který krnovští minorité spravovali,[20] hovoří o malířských pracích v „dolním“ kostele, na jejichž uhrazení si inspektor kostela na Cvilíně P. Follner vypůjčil z pokladny kostela 258 zlatých („[...] *Inspector der Burgberg Kirch auß der Kirch Cassa 258 fl auf die Mahlerey der unteren Kirch verwendet hat* [...]“).[21] Oním „dolním“ kostelem je míněn konventní chrám minoritů v Krnově, kde musely být podle záznamu provedeny v roce 1780 rozsáhlejší malířské práce, jak napovídá výše honoráře.[22] V souvislosti s obnovou maleb v refektáři je jediným archivně doloženým malířem pohybujícím se v blízkosti minoritského kláštera v Krnově v roce 1780 František Antonín Šebesta-Sebastini. Ačkoliv tedy prameny výslovně neuvádějí jeho jméno, byl to s největší pravděpodobností on, kdo pracoval na malbách v konventním chrámu.[23] Vzhledem k tomu, že se nejednalo o špičkového malíře, jenž by se mohl rovnat například jednomu z nejvýše oceňovaných malířů té doby, Franzi Antonu Maulbertschovi (1724–1796), zdá se, že i výše honoráře za poměrně rozsáhlé malby chrámových lodí víceméně odpovídá umělecké kvalitě, jež Sebastini mohl svým objednavatelům nabídnout. Kromě toho suma uvedená v pramenech nemusela nutně představovat celou částku, která byla malíři vyplacena. Po požáru města uspořádali krnovští minorité se svolením císařovny Marie Terezie veřejnou sbírku, jejíž výtěžek měl být určen na opravu kláštera a klášterního chrámu, značně poškozených ohněm. Během sbírky zahájené po udělení povolení v srpnu 1779 se jim podařilo do konce srpna následujícího roku získat na obnovu klášterních budov 4000 zlatých.[24] Část této sumy mohla být použita i na zaplacení malířských dekorací chrámu, aniž by přitom prošla účetními knihami.[25] Pro vstup Sebastiniho do služeb krnovských

---

20 Poutní kostel na Cvilíně byl budován v letech 1722–1728; minorité při něm konali bohoslužby až do roku 1786, kdy byl kostel uzavřen, a po jeho obnovení znovu od 1795; viz Josef Svátek, *Minorité v Krnově 1533–1941 – inventární seznam*, rukopis, Státní archiv v Opavě, 1957, s. 3.

21 Cvilínský inspektor Follner byl v době zápisu již po smrti, neboť zápis hovoří o tom, že krátce před svou smrtí vrátil do pokladny pouze 58 zl. Protože předtím půjčil krnovskému měšťanu Jungovi obnos ve výši 200 zl., převedl zemřelý Follner svůj dluh na Junga; srov. Slezský zemský archiv v Opavě, fond 194 Minorité v Krnově, kniha č. 54 – Účetní kniha kostela na Cvilíně 1779–1784 (*Introitus Ecclesiae Montanae Anno 1779*), fol. 4v. – Indra (pozn. 17), s. 262, pozn. 53.
Ernst Königer zmiňuje rovněž jméno P. Folnera (psáno s jedním „l“), hovoří o něm jako o kvardiánovi kláštera a jeho smrt datuje 20. květnem 1780. Jsou-li obě osoby totožné, musela být částka 285 zl. vyplacena před datem úmrtí Folnera, tj. v zimě nebo na jaře 1780. Tento údaj rovněž znamená, že Folner jako kvardián mohl být objednavatelem maleb, snad i tvůrcem jejich programu; viz Königer (pozn. 19), s. 73.

22 Bohumír Indra se domnívá, že uvedené malby mohly být provedeny i v budově konventu, která vedla společný účet s klášterním kostele; srov. Indra (pozn. 17), s. 262, pozn. 53.

23 V této souvislosti není bez zajímavosti poznámka Iva Krska z roku 1989, v níž upozornil, že Sebastiniho autorství maleb v bočních lodích kostela není vyloučeno; srov. Krsek 1989 (pozn. 18), s. 815, pozn. 101.

24 O sbírce i obnově krnovských staveb nás podrobně informuje Königer (pozn. 19), s. 3–4, 61, 73.

25 Jak uvádí Krsek 1956 (pozn. 18), s. 10–11, dostal malíř zaplaceno za malby na klenbě lodi klášterního kostela milosrdných bratří v Prostějově 300 zl. Krskovi se zdála tato částka nízká a vysvětlil ji tím, že Sebastini byl začínajícím malířem, dosud neznámým a tudíž nedostatečně

minoritů svědčí i skutečnost, že malíř byl v Krnově známou osobností. Ve městě a jeho okolí pracoval již před příchodem pruského vojska a po skončení okupace se podílel na obnově tamních chrámových staveb.[26] Malířův krnovský pobyt klade Bohumír Indra již do roku 1777, kdy měl Sebastini dodat pět oltářních obrazů pro nově postavené oltáře v krnovském farním kostele sv. Martina.[27] Sebastiniho přítomnost v Krnově je archivně doložena v roce 1778, kdy byl kmotrem při křtu dcery pekaře Františka Czische, u něhož patrně také bydlel.[28] V roce 1778 a 1780 namaloval několik oltářních obrazů pro místní kostely. Zřejmě v roce 1778 dodal tři dnes ztracená oltářní plátna pro kostel sv. Mikuláše v Úvalně u Krnova.[29] Ve farním kostele sv. Benedikta v Krnově-Kostelci se zachoval jeho oltářní obraz *Sv. Benedikt křísí mrtvého chlapce*, který je signován a datován rokem 1780.[30] Za obsazení města roku 1779 pracoval Sebastini v Široké Nivě, kde vytvořil pro místní kostel sv. Martina čtrnáct zastavení křížové cesty. Jedno ze zastavení, XIV., je opatřeno malířovou signaturou a letopočtem 1779.[31]

Vedle uvedených archivních pramenů, svědčících o malířově podílu na výzdobě kostela krnovských minoritů jen nepřímo, se nově navržená atribuce opírá především o srovnání s malbami Františka Antonína Sebastiniho ze stejného období, nacházejícími se v Horním Hlohově/Glogówku na území dnešního Pol-

---

placeným. Druhým důvodem podle Iva Krska mohlo být to, že výmalba byla financována z darů příznivců kláštera, které neprošly účetními knihami; 15 zl. za malbu klenutí hudební kruchty nebo 20 zl. za malby v sakristii jsou ovšem částky v poměru odpovídající 300 zl. za malbu celé klenby.

26 Literatura přináší zprávy o nevázaném způsobu malířova života, který sdílel se svým přítelem, štukatérem Josefem Schubertem. Podle ústní tradice, živé ještě v první polovině 20. století v polském Glogówku/Horním Hlohově, byl Sebastini dobrosrdečný člověk, ale velký piják a náruživý milovník; viz Königer (pozn. 19), s. 69–70. – Krsek 1956 (pozn. 18), s. 80, pozn. 28.

27 Indra (pozn. 17), s. 262. Jednalo se o čtyři malé boční oltáře postavené 1776, v roce 1777 bylo zaplaceno nejmenovanému malíři za několik oltářních obrazů; jejich výčet viz Indra (pozn. 17), s. 262, pozn. 54. Všechny obrazy shořely v roce 1779. Schenková (2001 /pozn. 2/, s. 99, č. kat. M. 31.7.) datum vzniku obrazů neuvádí. U Königera (/pozn. 19/, s. 70) se objevuje nejasná zmínka o Sebastiniho podílu na obnově chrámu po odchodu Prusů: „*Vermutlich ist aber die Innenmalerei der Kirche wenigstens teilweise auch das Werk des* [...] *Malers Sebastini.*“ Tvrzení o malířových nedochovaných freskách v kostele sv. Martina se opakuje i u Františka Starého (Příspěvek k životopisu prostějovského malíře F. A. Sebastiniho, *Ročenka národopisného a průmyslového musea města Prostějova na Hané* IX, 1932, s. 55–56); malby, které přemaloval krnovský malíř Raida, měly pocházet z roku 1780. Z tohoto údaje vychází i Krskova poznámka o nedochovaných Sebastiniho freskách v tomto kostele; srov. Krsek 1956 (pozn. 18), s. 75. Sebastiniho dílem byla v konventním kostele minoritů v Krnově také křížová cesta, kterou později údajně nahradil cyklus Josefa von Führicha; srov. Starý (op. cit.).

28 Indra (pozn. 17), s. 262.

29 Náměty obrazů viz Indra (pozn. 17), s. 262, pozn. 54. – Schenková 2001 (pozn. 2), s. 100, č. kat. M. 31.11.-13.

30 Indra (pozn. 17), s. 262. – Schenková 2001 (pozn. 2), s. 99, č. kat. M. 31.3. Pro tento kostel namaloval Sebastini také obraz P. Marie Čenstochovské, který byl převezen do Krnova, kde roku 1779 shořel; viz Indra (pozn. 17), s. 262. – Schenková 2001 (pozn. 2), s. 99, č. kat. M. 31.8. Oba obrazy uvádí také Königer (pozn. 19), s. 81–82; za obraz se sv. Benediktem bylo vyplaceno Sebastinimu 37 zl.

31 Schenková 2001 (pozn. 2), s. 66, č. kat. M. 31.1.

ska. V tomto městě, nepříliš vzdáleném od Krnova, působil malíř v letech 1776 až 1783 a svými malbami zde vyzdobil několik staveb včetně farního kostela sv. Bartoloměje, Lorety v minoritském chrámu a zámecké kaple.[32] V jaké časové posloupnosti tyto malby vznikaly, není přesně známo, lze se domnívat, že malíř v této době pobýval střídavě v Horním Hlohově, v Krnově a na dalších místech v blízkém okolí. Rovněž není vyloučeno, že si krnovští a hlohovští minorité na základě kontaktů, které můžeme takřka s jistotou předpokládat, Sebastiniho jako zkušeného malíře vzájemně doporučili.[33]

Ve farním kostele sv. Bartoloměje byl Sebastini postaven před nelehký úkol vyzdobit svými malbami sice nevelký, zato však tmavý kostel středověké dispozice s gotickou síťovou klenbou v presbytáři. Do jednotlivých polí klenby kněžiště, skýtající jen omezený prostor pro nástěnnou malbu, malíř vtěsnal personifikace křesťanských ctností a anděly namalované na pozadí nepravidelně vykrajovaných rokokových kartuší. Postavy *Víry, Naděje, Lásky* a *Pokory* doprovázejí putti, kteří se nápadně podobají postavám krnovských andělů s mariánskými symboly na klenbě lodi. Postavičky puttů stejně jako figury andělů s atributy, vztahujícími se k patronu kostela sv. Bartoloměji, charakterizuje hnědočervená obrysová linie, chladný nádech inkarnátu, výrazné hnědé oči a světle hnědé kudrnaté vlásky. Stejné typy malých andělů a puttů jsou doslova roztroušeny po celém chrámovém prostoru. Vyplňují pole klenebních medailonů, malované výklenky, mušle a klenební cvikly a stejně jako v Krnově i tady jsou zpravidla aranžováni do hravých dvojic, které spojuje motiv vavřínového věnce, koruny, květin nebo dalších atributů [*obr. 9, 10*]. Malby na klenbě hudební kruchty představují *Božskou Prozřetelnost* symbolizovanou trojúhelníkem s božím okem uprostřed, kterou obklopuje čtveřice puttů se zvířaty, alegorie čtyř světadílů. Tato ikonografie byla uplatněna bez větších změn také na klenutí varhanního kůru v Krnově. I přes četná poškození maleb, projevující se především opadáním barevné vrstvy maleb nebo hrubými přemalbami, rozeznáváme na dalších výjevech Sebastiniho typické mužské profily s trčícími vousy a výrazným obočím. Jejich typickým příkladem jsou postavy apoštolů na výjevu *Nanebevzetí P. Marie* na klenbě kostela v Krnově. [*obr. 5*] Na centrální malbě hlohovského kostela uplatnil malíř tento fyziognomický typ v podobě sv. Bartoloměje na klenbě hlavní lodi, na stěně kaple sv. Josefa jej vícekrát zopakoval v postavách učenců na scéně s dvanáctiletým Ježíšem v chrámu. Sebastiniho ruku prozrazuje také kompoziční řešení této scény s naznačeným architektonickým pozadím, které se v Krnově objevilo na obrazech *Uvedení P.*

---

32 Płazak (pozn. 18), s. 43–55. V Horním Hlohově vymaloval Sebastini také mariánskou kapli „Na Glinianej Górce"; viz ibidem, s. 52–53. Podílel se snad i na výzdobě veřejných staveb a obytných domů; srov. Krsek 1956 (pozn. 18), s. 15. Viz též Ernst Königer, *Kunst in Oberschlesien*, Breslau 1938, s. 47. Ernst Königer se vyjadřuje o hlohovských malbách, zejména v kostele sv. Bartoloměje, velmi pochvalně, spatřuje v nich vliv Franze Antona Maulbertsche a dokonce Giovanniho Battisty Tiepola.

33 V letech 1732–1822 patřil krnovský konvent k samostatné provincii moravské; viz Svátek (pozn. 20), s. 3. K uměleckým kontaktům obou teritorií viz Marie Schenková, K vzájemným vztahům mezi pruským a rakouským Slezskem v oblasti výtvarného umění v 18. století, in: Kozieł – Lejman (pozn. 18), s. 255–261.

Marie do chrámu a *Navštívení*, [*obr. 7*] nebo žánrové detaily v podobě dobrácky vyhlížejícího oslíka na protějším *Útěku do Egypta*, jenž má paralelu v krnovské malbě stejného námětu. [34] [*obr. 4*] S interiérem chrámu v Krnově se shoduje také dekorativní malba kleneb a stěn, zahrnující plastické členité kartuše, dekorativní vázy, malovaná iluzivní okna v presbytáři a na severní stěně lodi, květinové festony a zvláštní zlatavé girlandy z rostlinných motivů, které byly v Krnově užity jako dekorace malovaných výklenků na stěnách hlavní lodi se scénami ze života P. Marie.[35] [*obr.* 4]

Šíři malířských dovedností Sebastiniho dokládá malovaný iluzivní oltář v kapli Oppersdorffů přiléhající k severní stěně presbytáře, na němž je pod ukřižovaným Kristem schoulena P. Marie. Její vyobrazení se vyznačuje tupým profilem a neobratně namalovanou plachetkou, objevující se i na krnovských malbách zejména v cyklu scén z Mariina života na stěnách hlavní lodi, ale i ve scéně *Uvedení P. Marie do chrámu* a *Navštívení*. [*obr. 8*] Malby v Horním Hlohově datuje chronogram nad vchodem do kaple sv. Josefa rokem 1775, mohly být tedy uměleckým východiskem pro mladší výzdobu kostela krnovských minoritů, což ostatně potvrzují již uvedené analogie.[36]

Ani Sebastiniho malby na stěnách loretánského domku v jižním křídle transeptu minoritského kostela v Horním Hlohově, datované do doby kolem roku 1776, nejsou zachovány v uspokojivém stavu, přesto však i tady nacházíme především v typice tváří a pohybových motivech mariánských scén malířský projev příbuzný stylu krnovských maleb.[37] V kapli sv. Jana Křtitele v hlohovském zámku Oppersdorffů, kteří jsou tradičně označováni jako Sebastiniho mecenáši, byla provedena dnes značně poškozená výmalba celého interiéru.[38] V souvislosti s malbami v krnovském kostele minoritů je zvláště pozoruhodná malba nad kůrem představující anděly, kteří nesou uťatou hlavu sv. Jana Křtitele. Další andělé seskupení kolem nich hrají na hudební nástroje podle not zřetelně vymalovaných

---

34 Postavy na *Útěku do Egypta* jsou poškozeny a silně přemalovány. Na klenbě kaple se zachovala scéna *Zasnoubení P. Marie* a další výjevy, které jsou však kvůli velmi špatnému stavu zachování jen těžko čitelné. Z uvedených důvodů je nelze použít pro srovnání s krnovskými malbami stejné ikonografie.

35 Stěny presbytáře a jižní boční lodi hlohovského kostela sv. Bartoloměje pokrývají mnohofigurální scény ze života sv. Bartoloměje a sv. Františka Xaverského, z nichž většina je komponována do obdélných rámů orientovaných na šířku. Tyto scény nám mohou posloužit pro představu o vzhledu nedochovaných starozákonních scén na stěnách bočních lodí v Krnově.

36 Práce v kostele začaly asi již v roce 1774/1775 výzdobou kaple sv. Josefa, hlavní práce jsou kladeny do období 1776–1782; srov. Płazak (pozn. 18), s. 43. Některá oltářní plátna v kostele jsou také dílem Františka Antonína Sebastiniho; k jejich atribuci viz Gorzelik (pozn. 18). Srov. též Tadeusz Chrzanowski, *Glogowek*, Wroclaw – Warszawa – Krakow – Gdansk 1977, s. 40-123, 131-158. – Jerzy Gorzelik, Oberglogau (Glogowek) – eine oberschlesische Residenzstadt im Zeitalter des Barocks, in: Beate Störtkuhl (ed.), *Hansestadt, Residenz, Industriestandort. Beiträge der 7. Tagung des Arbeitskreises deutscher und polnischer Kunsthistoriker in Oldenburg 2000*, München 2002, s. 201–211. – Glogowek / Oberglogau in: *Dehio-Handbuch der Kunstdenkmäler in Polen. Schlesien*, München – Berlin 2005, s. 306–311.

37 Płazak (pozn. 18), s. 49–50.

38 Ibidem, s. 50–52.

na velkých listech papíru. [*obr. 11*]. Nejen tento detail, uplatněný i v Krnově na obraze dvou andělů s notovým záznamem na čelní stěně hudební kruchty, [*obr. 10*] ale také iluzivní členění stěn a stropu kaple, které pracuje s pilastry s kompozitními hlavicemi na stěnách a na ně navazujícími kruhovými poli na klenbě, připomíná hlavní motivy iluzivní architektury krnovského kostela. [*obr. 4*] Malby v hlohovském zámku, rovněž připisované Sebastinimu, tedy znovu dokládají Sebastiniho autorství nástěnných maleb v minoritském kostele v Krnově.

Zřetelný rozdíl v umělecké kvalitě nástěnných maleb Sebastiniho raného období, z nichž se zachovaly pouze malby v kostele milosrdných bratří v Prostějově z let 1753–1755, a pozdějších freskařských výkonů známých ze sedmdesátých a osmdesátých let, je vysvětlován uměleckým školením, kterým Sebastini zřejmě ve druhé polovině padesátých a na počátku šedesátých let prošel. Zprávu o Sebastiniho pobytu v dílně Franze Antona Maulbertsche nám podává kolem roku 1800 Ignaz Chambrez, podle jehož slov pracoval malíř u Maulbertsche jako jeho pomocník (*Subjekt*).[39] Inspirace Malbertschovým dílem i díly dalších umělců z okruhu vídeňské akademie byla již mnohokrát demonstrována na Sebastiniho závěsných obrazech i nástěnných malbách a tento vliv dokumentují i malby u krnovských minoritů. Příkladem vazby na Maulbertschovo dílo je kompoziční řešení scény *Navštívení*, [*obr. 7*] které Sebastini převzal z Maulbertschovy fresky stejné ikonografie v kostele piaristů v Mikulově z konce padesátých let. Ačkoliv zatím nelze Sebastiniho školení blíže doložit, lze se domnívat, že období mezi léty 1757 a 1765, kdy o něm nemáme žádné zprávy, skutečně využil ke svému uměleckému vzdělání, o čemž ostatně vypovídá výrazný kvalitativní posun v jeho díle a četné paralely s díly vídeňských malířů. Bezprostředně následující malířské dekorace vytvořené na objednávku hraběte Antonína Salma-Reifferscheidta na zámku v Rájci nad Svitavou a v jeho letní rezidenci v nedalekém Sloupu v letech 1766–1768, jež by mohly ozřejmit otázky proměny malířova stylu, se bohužel nedochovaly.[40]

---

39 Krsek 1956 (pozn. 18), s. 47.

40 Krsek 1956 (pozn. 18), s. 13. Sebastini zde prováděl také řemeslné práce (nátěry oken a dveří apod.). K zakázce se zachovalo vyúčtování, podle něhož si můžeme vytvořit představu o charakteru prací, výši honoráře i postupu prací; ibidem, s. 85, příloha I. Malby ve farním kostele sv. Jana Křtitele ve Velkých Hošticích u Opavy, datované 1772–1774, byly v roce 1945 silně poškozeny a následně odstraněny. Rekonstrukci maleb provedli v letech 1951–1952 Otto Stritzko a Bohuslava Hrabětová; viz Krsek 1956 (pozn. 18), s. 32–34, s. 71–72. – Schenková 2001 (pozn. 2), s. 99, č. kat. M. 31.5. Sebastini pracoval také v tamním zámku, ani tato výzdoba se nedochovala; viz ibidem, č. kat. M. 31.6. Fresková výzdoba bývalého augustiniánského kostela ve Šternberku, považovaná za poslední Sebastiniho dílo nástěnného malířství, se klade do let 1781–1784. Malby byly značně poškozeny požárem varhan v roce 1927; v letech 1983–1985 byly restaurovány malby na klenbě kněžiště (Petr Kadlec ad.), které zobrazují *Představení Ježíše v chrámu a očišťování P. Marie* a skupinu andělů (v záři holubice Ducha svatého?). Restaurovaná část maleb vykazuje řadu momentů shodných s malbami v Krnově, zejména v pojetí andělských postav. Malovaná iluzivní architektura zahrnuje některé motivy objevující se také v Krnově (malované pilastry s volutovými hlavicemi na klenbě lodi, iluzivní štuk výklenků ve cviklech klenby v kněžišti), avšak celková skladba dekorací je již klasicistní; viz Krsek 1956 (pozn. 18), s. 41–43, 72. – Milan Togner, *Umění baroka ve Šternberku*, Štern-

Rozdíly v umělecké kvalitě se však neobjevují pouze mezi Sebastiniho freskami raného období a časově vzdálenými malbami druhé poloviny sedmdesátých let, méně kvalitní výkony nacházíme i v rámci jedné zakázky, jejíž provedení spadá do poměrně krátkého časového úseku. Nedostatky, zejména kompozičního charakteru, anatomické nepřesnosti a chybná konstrukce tvaru, které se objevují na krnovských malbách a jichž si všímají také polští autoři v Sebastiniho dílech na území dnešního Polska, jsou přičítány malířovým pomocníkům a učedníkům.[41] Slabší partie krnovských maleb, zejména neobratné formování profilů na výjevech ze života P. Marie na stěnách hlavní lodi, mohou tedy pocházet z ruky neznámého pomocníka Františka Antonína Sebastiniho. Vzhledem k rozsahu celého díla v krnovském kostele můžeme snad uvažovat i o nevelké skupině malířů pracujících pod vedením Sebastiniho, ve které mohl být vedle pomocníků a žáků zaměstnáván také malíř specializovaný na malbu architektur.[42] Toto tvrzení zatím nelze doložit archivními prameny, ve prospěch jeho správnosti však svědčí vedle malby samé také položka ve vyúčtování malířských prací v Rájci a ve Sloupu, ve které se uvádí odměna pro malířova učedníka, poddaného z Blanska.[43]

Větší část Sebastiniho nástěnných obrazů je zachována na území dnešního Polska (Wysoká, Glogówek, Rudy, Maciowakrze), kde je malíř uměleckohistorickou literaturou hodnocen především jako freskař, na rozdíl od českého dějepisu umění, který tradičně oceňuje Sebastiniho olejové obrazy, především cykly křížových cest (Široká Niva, 1779; Velké Losiny, asi 1782).[44] Kompletní výzdoba klášterního kostela minoritů v Krnově, která významně rozšiřuje zlomek Sebastiniho děl monumentálního malířství dochovaný na našem území, nás však přivádí k novému hodnocení malířových schopností v oblasti freskové malby. Malby v krnovském minoritském chrámu vypovídají o Františku Antonínu Šebestovi-Sebastinim jako o freskaři sice ne prvotřídních kvalit, ale za pomoci svých žáků

berk 2002, s. 11. Pozoruhodné jsou hlavní postavy a postavy v popředí ve scéně *Představení Ježíše v chrámu*, které poněkud neuměle napodobují Sternovu kompozici hlavního oltářního obrazu stejného námětu v Dubu nad Moravou z let 1751–1753.

41 Hodnocení maleb v Horním Hlohově viz Płazak (pozn. 18), s. 43–55. Objektivnímu srovnání maleb, na které autor upozorňuje jako na dílenskou práci, např. *Klanění tří králů* a *Představení Ježíše v chrámu* na východní stěně Lorety, s malbami v Krnově brání špatný stav zachování těchto maleb. Neobratnosti, které zde můžeme rozeznat, jsou stejného druhu jako nedostatky na krnovských obrazech, je však těžko rozhodnout, zda pocházejí od jednoho autora – Sebastiniho pomocníka.

42 Na počátku sedmdesátých let 18. století dokládá Bohumír Indra v Krnově činnost jinak neznámého malíře Josefa Riegera, o němž poněkud neurčitě píše, že „*pracoval při výzdobě minoritského kostela P. Marie v Krnově*“, nic dalšího o něm neuvádí; srov. Indra (pozn. 17), s. 261. – Dalibor Prix o Riegerovi hovoří jako malíři, který se podílel na „*dokončení iluzivní dekorativní výmalby*“ v sedmdesátých letech; srov. Prix 2005 (pozn. 6), s. 379.

43 Viz pozn. 40. O existenci učňů, poddaných hraběte Antonína Salma-Reifferscheidta a hraběte Ignáce Dominika Chorinského z Ledské ve Velkých Hošticích, hovoří také Płazak (pozn. 18), s. 28, pozn. 17.

44 O hodnocení Sebastiniho v polském dějepisu umění viz Gorzelik (pozn. 18). – Jerzy Gorzelik, Powolne wygasanie baroku 1740 – około 1800, in: Ewa Chojecka – Jerzy Gorzelik – Irma Kozina – Barbara Szczypka-Gwiazda, *Sztuka Górnego Śląska od średniowiecza do końca XX wieku*, Katowice 2004, s. 164.

a pomocníků solidně zvládajícím početné zakázky na poli nástěnného malířství, které mu byly svěřovány. Mezi objednavateli jeho nástěnných dekorací se objevují i příslušníci šlechty a vzdělaní představení církevních řádů, kteří se v uměleckém vybavení svých klášterů orientovali spíše na finančně méně náročná díla domácích umělců.

WIEDERHERGESTELLTER STERN – ENTDECKTER SEBASTINI?
Zur Urheberschaft der Fresken des Minoritenkirche in Jägerndorf

Die Freskomalereien der Minoritenkirche Mariä Geburt in Jägerndorf/Krnov wurden immer schon mit dem Namen Josef Stern (1716–1775) verbunden, einem Künstler steirischer Herkunft, der sich nach einer Ausbildung in Italien und nach dem Studium an der Wiener Akademie um das Jahr 1750 als Maler der fürstlichen Familie Dietrichsteins in Mähren niederließ. Die Mehrheit seiner bisher bekannten Werke befindet sich auf mährischem Gebiet, seine Altarbilder lieferte er auch nach Böhmen und ins einstige österreichische Schlesien. Die Malereien am Gewölbe und an den Wänden des Chorraums der Jägerndorfer Minoritenkirche sind bislang Josef Sterns einzige auf schlesischem Gebiet belegte Wandmalerei. Über Urheberschaft und Datierung der Fresken im Chorraum der Kirche bestehen keine Zweifel, denn auf dem Zentralbild mit der Szene Mariä Geburt ist die Signatur des Malers und die Jahreszahl 1766 angebracht. Deshalb wurde Sterns Urheberschaft ebenso wie auch die Datierung gleichermaßen auf die gesamte Freskenverzierung der Kirche bezogen. Die das Kirchengewölbe und die Wände des Haupt- und der beiden Seitenschiffe bedeckenden Malereien wurden im 19. Jahrhundert durch zahlreiche Übermalungen wertgemindert. Die insbesondere an den Kirchenwänden durch das Hochwasser von 1997 verursachten ernsten Schäden wurden zum Anlaß genommen, mit Restaurierungsarbeiten zu beginnen (ab 1998 von den akademischen Malern Romana Balcarová, Yvona Ďuranová und Peter Stirber).

Die Wiederherstellung des ursprünglichen Aussehens der Malereien hatte mehrere wichtige Feststellungen zur Folge. Die Entfernung der Übermalungen und Verunreinigungen brachten deutlich einen unterschiedlichen Stilcharakter von Sterns Fresken im Chorraum und der übrigen Malereien im Kircheninnenraum zutage, bei denen die Urheberschaft des Malers zwangsläufig angezweifelt werden mußte. Aufgrund indirekter Archivbelege (Eintragungen im Rechnungsbuch des Jägerndorfer Minoritenklosters vom Dezember 1789 für Arbeiten im Refektorium) und einem Vergleich besonders mit den Malereien im nahe gelegenen Glogówek/Oberglogau im heutigen Polen (Pfarrkirche St. Bartholomäus, Loreta der Minoriten und Schloßkapelle; 1776–1783) wurden die Malereien des Haupt- und der Seitenschiffe Franz Anton Šebesta-Sebastini (1724–1789) zugeschrieben. Das verhältnismäßig umfangreiche Schaffen dieses künstlerisch nicht allzu tüchtigen Freskanten und Malers von Altarbildern und Kreuzwegen wurde bislang noch nicht gänzlich zufriedenstellend beurteilt. Sicher ist, daß sein Malereiwerk am meisten von Franz Anton Maulbertsch (1724–1796) beeinflußt worden war, in dessen Wiener Werkstatt er alten Berichten zufolge (Ignaz Chambrez 1800) als Gehilfe (*Subject*) gearbeitet hatte.

Deutsche Übersetzung von Bernd Magar

Původ snímků – Photographic Credits – Fotonachweis
1–3, 7, 8: archiv autorky; 4–6, 10: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě; 9, 11, 12: Seminář dějin umění FF MU (Tomasz Zwyrtek)

1. Josef Stern, Narození P. Marie, 1766, detail (stav po sejmutí přemaleb, říjen 2004)
   Krnov, minoritský kostel Narození P. Marie – klenba presbytáře
   Josef Stern, Mariä Geburt, 1766, Detail (nach der Übermalungsentfernung, Oktober 2004)
   Jägerndorf, Minoritenkirche der Mariä Geburt – Gewölbe im Presbyterium

2. Josef Stern, Narození P. Marie, 1766, detail (stav po sejmutí přemaleb, říjen 2004)
Krnov, minoritský kostel Narození P. Marie – klenba presbytáře
Josef Stern, Mariä Geburt, 1766, Detail (nach der Übermalungsentfernung, Oktober 2004)
Jägerndorf, Minoritenkirche der Mariä Geburt – Gewölbe im Presbyterium

3. Josef Stern, Narození P. Marie, 1766, detail – Sv. Anna s dítětem (stav po sejmutí přemaleb, říjen 2004)
Krnov, minoritský kostel Narození P. Marie – klenba presbytáře
Josef Stern, Mariä Geburt, 1766, Detail – Hl. Anna mit dem Mariakind (nach der Übermalungsentfernung, Oktober 2004)
Jägerndorf, Minoritenkirche der Mariä Geburt – Gewölbe im Presbyterium

4. František Antonín Šebesta-Sebastini – připsáno, Útěk do Egypta, po stranách andělé s marián-skými symboly, 1780/1781
Krnov, minoritský kostel Narození P. Marie – jižní stěna hlavní lodi
Franz Anton Šebesta-Sebastini – zugeschrieben, Flucht nach Ägypten mit Mariensymbole tragenden Engeln, 1780/1781
Jägerndorf, Minoritenkirche der Mariä Geburt – Südwand des Hauptschiffes

5. František Antonín Šebesta-Sebastini – připsáno, Nanebevzetí P. Marie, 1780/1781
Krnov, minoritský kostel Narození P. Marie – klenba hlavní lodi
Franz Anton Šebesta-Sebastini – zugeschrieben, Mariä Himmelfahrt, 1780/1781
Jägerndorf, Minoritenkirche der Mariä Geburt – Gewölbe im Hauptschiff

6. František Antonín Šebesta-Sebastini – připsáno, Nanebevzetí P. Marie, detail, 1780/1781
Krnov, minoritský kostel Narození P. Marie – klenba hlavní lodi
Franz Anton Šebesta-Sebastini – zugeschrieben, Mariä Himmelfahrt, Detail, 1780/1781
Jägerndorf, Minoritenkirche der Mariä Geburt – Gewölbe im Hauptschiff

7. František Antonín Šebesta-Sebastini – připsáno, Navštívení P. Marie, 1780/1781
Krnov, minoritský kostel Narození P. Marie – klenba hlavní lodi
Franz Anton Šebesta-Sebastini – zugeschrieben, Mariä Heimsuchung, 1780/1781
Jägerndorf, Minoritenkirche der Mariä Geburt – Gewölbe im Hauptschiff

8. František Antonín Šebesta-Sebastini – připsáno, Navštívení, detail, 1780/1781
Krnov, minoritský kostel Narození P. Marie – klenba hlavní lodi
Franz Anton Šebesta-Sebastini – zugeschrieben, Mariä Heimsuchung, Detail, 1780/1781
Jägerndorf, Minoritenkirche der Mariä Geburt – Gewölbe im Hauptschiff

9. František Antonín Šebesta-Sebastini, Andělé s vavřínovým věncem, 1776–1782
Horní Hlohov/Glogówek, kostel sv. Bartoloměje – klenba hlavní lodi
Franz Anton Šebesta-Sebastini, Engeln mit Lorbeerkranz, 1776–1782
Oberglogau/Glogówek, St. Bartholomäuskirche

10. František Antonín Šebesta-Sebastini – připsáno, Andělé s notami, 1780/1781
Krnov, minoritský kostel Narození P. Marie – čelní stěna hudební kruchty
Franz Anton Šebesta-Sebastini – zugeschrieben, Engeln mit Noten, 1780/1781
Jägerndorf, Minoritenkirche der Mariä Geburt – Stirnwand der Empore

11. František Antonín Šebesta-Sebastini, Apoteóza sv. Jana Křtitele, kolem 1776
Horní Hlohov/Glogówek, zámek – kaple sv. Jana Křtitele
Franz Anton Šebesta-Sebastini, Apotheose des Hl. Johann des Täufers, um 1776
Oberglogau/Glogówek, Schloßkapelle St. Johannes Täufers